

‘NOAB-kantoren zijn poortwachter’

Jaarlijks zou er in ons land 16 miljard euro worden witgewassen, zo blijkt uit wetenschappelijk onderzoek. Bureau Financieel Toezicht, kortweg het BFT, ziet toe op de naleving van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). NOAB-kantoren, maar bijvoorbeeld ook notarissen en belastingadviseurs, spelen daarin een belangrijke rol. Zij krijgen immers jaarlijks talloze financiële transacties onder ogen.

Door: Henk Poker

Het toezicht van het BFT is gebaseerd op een drietal uitgangspunten. Ten eerste het verhogen van de bewustwording rond wet- en regelgeving, (witwas)risico's en het belang van terrorisme- en witwasbestrijding. Ten tweede het bevorderen van de naleving van wet- en regelgeving via beroepsorganisaties. En tenslotte het toetsen van de naleving van wet- en regelgeving door professionals door middel van eigen reguliere en risicogerichte onderzoeken.

Signalen uit de markt

Met deze opdracht draagt het BFT bij aan de rechtszekerheid en integriteit van de verschillende beroepsgroepen. “Zie het als bewaking van de integriteit van ons financieel-economische stelsel,” zegt Fred Knook, teamleider bij het BFT. “Ons risicogerichte toezicht hangt steeds meer af van de signalen die we krijgen,” vervolgt Knook. De onder toezicht staande beroepsbeoefenaren hebben in het kader van de Wwft de wettelijke plicht ongebruikelijke transacties te melden. Het BFT ziet erop toe dat de Wwft wordt nageleefd. “Waar we voorheen

vooral regulier onderzoek deden, wordt sinds twee jaar vol ingezet op samenwerking met de beroepsorganisaties. Natuurlijk blijft er nog regulier onderzoek plaatsvinden, maar dat bouwen we af. De nadruk ligt nu op kantoren die de wetgeving minder nauw nemen. En daarbij zijn we mede afhankelijk van signalen uit de markt.”

‘De nadruk ligt nu op kantoren die de wetgeving minder nauw nemen’

Een ongebruikelijke transactie moet worden gemeld aan FIU-Nederland in Zoetermeer. Deze organisatie maakt een analyse en stelt vast of een transactie verdacht is. Is dit het geval, dan worden instanties als politie en FIOD ingeschakeld, de melder van de transactie krijgt daar in bijna alle gevallen bericht van. Tenslotte kan een dergelijke zaak bij het Openbaar Ministerie terechtkomen, waarna in het geval van vervolging de rechterlijke macht uitspraak doet.

Samenwerkingsverband

Het BFT heeft diverse samenwerkingsverbanden met beroepsorganisaties en ketenpartners en wil dit verder uitbreiden. “Waar we in het verleden vele afzonderlijke beroepsbeoefenaren voor een regulier onderzoek bezochten, richten we ons nu meer op beroepsgroepen”, zegt toezichthouder Rinus Beumer, die nauw betrokken is bij de totstandkoming van deze

Naleving Wwft

Vaak geconstateerde overtredingen bij reguliere onderzoeken zijn:

- Het ontbreken van een Wwft risicobeleid;
- Een onvolledig cliëntenonderzoek (artikel 3 Wwft);
- Niet voldoen aan de monitoringsverplichting (artikel 3 Wwft);
- Het niet instellen van een verscherpt cliëntenonderzoek (artikel 8 Wwft);
- Het niet voldoen aan het vereiste kennisniveau of de opleidingsverplichting (artikel 2a en 35 Wwft).

samenwerkingsverbanden. “Dit voorkomt dat beroepsbeoefenaren onnodig worden benaderd, terwijl het BFT zich meer kan richten op risicovolle zaken die ertoe doen.”

De cijfers maken dit duidelijk. Mede dankzij de nieuwe werkwijze werden in het afgelopen jaar 24 onderzoeken gestart, die allemaal resultaat hebben opgeleverd, volgens Beumer en Knook. “Dit jaar streven we naar ruim veertig bijzondere onderzoeken. Dat vergt meer tijd en capaciteit van het BFT, maar mede dankzij de samenwerking met de beroepsgroepen kunnen we keuzes maken en ons meer richten op de risicovolle signalen.” Signalen die overigens van verschillende bronnen afkomstig kunnen zijn. Uiteraard vanuit de beroepsbeoefenaren, maar ook het Kadaster, de Belastingdienst, politie, burgersignalen, mediaberichten of tuchtklachten e.d. kunnen redenen geven voor een risicogericht onderzoek.

‘Misdaad mag nimmer lonen. Dat signaal moeten we met elkaar afgeven’

“Het doel van het overleg met de beroepsgroepen is om te komen tot toezichtarrangementen,” geeft Beumer aan. “Een arrangement is een samenhangend geheel van processen, procedures en afspraken, gericht op het vaststellen van de naleving van de wet- en regelgeving waarop het toezicht betrekking heeft. Denk daarbij aan afspraken over procedures en protocollen en de inrichting van administraties en dossiers.”

Plicht

Op dit moment heeft het BFT toezichtarrangementen afgesloten met het RB en de SRA. “Met NOAB zijn in het verleden wel gesprekken geweest om te komen tot een toezichtarrangement, maar dit is nooit geformaliseerd,” geeft Beumer aan. “Het BFT heeft de plicht te controleren of beroepsbeoefenaren de wet- en regelgeving naleven. En we hebben de plicht om

Fotografie Paul Tolenaar

Fred Knook en Rinus Beumer

zorgvuldig en proportioneel met de belangen van de beroepsbeoefenaren om te gaan. Maar, onze bevoegdheden zijn ruim. Beroepsbeoefenaren moeten meewerken aan een onderzoek en willen ze dat niet, dan mogen we zelfs de sterke arm inschakelen. Dat komt gelukkig hoogstzelden voor. We merken eigenlijk nooit dat de medewerking slecht is, wel geven zij aan het onderzoek als belastend te ervaren. Wat de wetgever van beroepsbeoefenaren verlangt is om slechts ongebruikelijke transacties te melden, men hoeft niet zelf het eventuele witwassen vast te stellen. De cijfers over de afgelopen jaren sterken het beeld dat we samen goed op weg zijn.”

Kennisniveau

De toezichthouders van het BFT constateren tijdens onderzoek dat het kennisniveau ten aanzien van de Wwft nog wel eens achterblijft bij wat nodig is. Knook: “Opleiding van medewerkers blijft in dit kader van essentieel belang. Goed opgeleide medewerkers zijn beter in staat om te signaleren. Misdaad mag nimmer lonen. Dat signaal moeten we met elkaar afgeven. Vandaar dat we het belang van NOAB-kantoren als poortwachter niet genoeg kunnen benadrukken. Daar ligt een gezamenlijke verantwoordelijkheid.”

Het BFT heeft regelmatig overleg met beroepsorganisaties om dit punt onder de aandacht te blijven brengen. “Het gaat om bewustwording,” aldus Beumer. “Criminelen proberen altijd nieuwe wegen te vinden om contant geld ‘kwijt te raken’. Een klant met veel contant geld is wat ons betreft een risicosignaal. Ook de intake van nieuwe klanten is ontzettend belangrijk, want voordat je het weet wordt je als kantoorhouder een zaak ingesleept, waar je niet op zit te wachten. De selectie begint vaak al bij de poort. En ook al ben je je van geen kwaad bewust, het is altijd goed om scherp te blijven. Daarom is het ook van belang om de Richtsnoeren en Leidraden van de Wwft onder de aandacht van alle medewerkers te blijven brengen. Want, ondanks dat we jaarlijks meer succes boeken, denken wij dat er veel nog niet in beeld is.” ■